

Za boljše razumevanje javnih izdatkov, namenjenih problematiki drog v Evropi

Uvod

Politična volja za reševanje problematike drog v Evropi ni povezana samo z razvojem ustreznih politik, ampak tudi z višino javnih sredstev, namenjenih izvajanju tovrstnih politik. Eden od ciljev akcijskega načrta EU na področju drog (2005–08) je tudi ocena javnih izdatkov, povezanih s problematiko drog. Ta naloga je izziv zaradi vrste različnih političnih struktur in državnih računovodskih sistemov v Evropi. S preizkušanjem skupne metodologije, ki združuje razpoložljive podatke in ocene, ter z uporabo sprejetih sistemov razvrščanja so v tem izbranem poglavju združeni podatki o tekočih javnih izdatkih, ki so jih zagotovile nacionalne kontaktne točke Reitox in drugi partnerji Centra. Z uporabo in izboljševanjem te metodologije naj bi sčasoma pridobili zanesljivejše podatke in boljšo primerljivost rezultatov med državami, kar bo prispevalo k jasnejši predstavi o tem, koliko sredstev namenijo evropske vlade tej problematiki.

Opredelitev javnih izdatkov

- Izraz „javni izdatki“ se nanaša na vrednost blaga in storitev, ki jih državne oblasti kupijo/uporabijo za opravljanje vseh svojih funkcij. Količinska opredelitev državnih izdatkov, povezanih s problematiko drog je prvi korak pri oblikovanju ekonomske ocene intervencij na področju politik, povezanih z drogami. S to oceno bodo zagotovljene informacije, ki se lahko uporabijo za ugotavljanje, ali so bili doseženi načrtovani rezultati.
- V tem izbranem poglavju sta za ugotavljanje prvih ocen evropskih javnih izdatkov, namenjenih problematiki drog uporabljena dva elementa: „označeni“ in „neoznačeni“ izdatki. In sicer zato, da se zajamejo podatki iz uradnih državnih proračunov o načrtovanih izdatkih in ocena drugih izdatkov, ki jih ni mogoče zlahka opredeliti kot posebej namenjene problematiki drog in so pogosto vključeni v širše programe ali ukrepe (na primer redne policijske dejavnosti odkrivanja in pregona).

Metodologija poročanja

- V okviru nacionalnega poročanja za leto 2007 je Centrova mreža nacionalnih kontaktnih točk, ki deluje v 27 državah članicah EU, Norveški in državah kandidatkah, ugotavljala označene izdatke, namenjene problematiki drog na posamezno državo. Nacionalne kontaktne točke so bile zaprosene, naj zabeležijo vsa predvidena sredstva, povezana s problematiko drog, ugotovljena po pregledu državnih proračunov na centralni, regionalni in lokalni ravni ali končnih letnih poročil za proračunsko leto 2005.
- Da bi se zagotovila usklajenost pri primerjavi proračunskih izdatkov skozi čas in po državah, so bili označeni izdatki razvrščeni v skladu z dvema sistemoma: mednarodno klasifikacijo funkcij države (COFOG) in Reuterjevo razdelitvijo programov na področju drog. COFOG je podrobna klasifikacija funkcij ali socialno-ekonomskih ciljev, ki si jih enote državnih oblasti prizadevajo doseči z različnimi izdatki. Reuterjeva razdelitev programov na področju drog obravnava verjetne učinke programov na področju politik, povezanih z drogami (torej preprečevanje, zdravljenje ali zmanjševanje škode).
- Žal niso vsi izdatki, povezani s problematiko drog opredeljeni kot taki v državnih proračunih ali končnih letnih poročilih. Pri reševanju tega problema so bili uporabljeni posebni pristopi k modeliranju, da bi se ocenili zneski, vključeni v druge programe in intervencije. Ti neoznačeni izdatki, povezani s problematiko drog so bili pridobljeni z uporabo pristopa razčlenitve stroškov od zgoraj navzdol, da bi se ocenil delež izdatkov, ki se lahko vzročno pripišejo uporabi drog. Nacionalne kontaktne točke so, kjer je bilo to mogoče, proučile in predlagale mogoče ustrezne opredelitve „deležev, ki se lahko pripišejo“ za oceno neoznačenih izdatkov, povezanih s problematiko drog v okviru dveh funkcij COFOG: javnega reda in varnosti (torej dejavnosti policije, sodišča in zapori) ter zdravstva (torej medicinski proizvodi, izvenbolnišnične storitve, bolnišnične storitve in javno zdravstvo).

Prvi rezultati

- Triindvajset držav od tridesetih (77 %) je upoštevalo označene izdatke pri izračunu skupnih ocen javnih izdatkov, namenjenih problematiki drog, pri čemer jih je enaindvajset navedlo podrobne podatke o teh izdatkih, dve pa sta informacije navedli v zbirni obliki. Deset držav (33 %) je podrobne označene izdatke navajalo v skladu z COFOG oznakami, osem držav (27 %) pa je uporabilo Reuterjevo razvrstitev.
- V zvezi z neoznačenimi izdatki je devet držav (30 %) sporočilo ocene za javni red in varnost, šest (20 %) pa za funkcije države na področju zdravstva.
- Po posameznih državah je odstotek skupnih izdatkov, izrecno označenih kot povezanih z drogami, znašal od 1 % do 47 %. Večina označenih izdatkov za javni red in varnost je bila namenjena zaporom (31 %) in dejavnostim policije (16 %), sodiščem pa samo 0,06 %. V zdravstvu so se označeni izdatki nanašali predvsem na izvenbolnišnične (68 %) in bolnišnične (16 %) storitve, sledili pa so medicinski proizvodi (7 %) in javno zdravstvo (7 %).
- Iz pridobljenih ocen neoznačenih izdatkov je razvidno drugačno razmerje dodeljenih denarnih sredstev med zdravstvom ter javnim redom in varnostjo. Ocenjeni skupni znesek za zdravstvo (828 milijonov EUR) se bistveno razlikuje od ocenjenega zneska istih držav za javni red in varnost (6,07 milijarde EUR) Medtem ko so neoznačeni izdatki za dejavnosti policije, sodišča in zaporov po posameznih državah znašali od 2 % do 11 % skupnih javnofinančnih izdatkov za javni red in varnost, so se pri označenih izdatkih deleži za iste funkcije gibali samo med 0,15 % in 1,25 %. Razpon deležev v skupnih javnofinančnih izdatkih za zdravstvo je bil bolj primerljiv (0,03 % - 0,51 % za neoznačene izdatke v primerjavi z 0,02 % - 0,8 % za označene). To pomeni, da so izdatki za zdravstvo bolj prisotni v računovodskih dokumentih, kljub temu da dosegajo funkcije javnega reda in varnosti višje ravni izdatkov kot funkcije zdravstva.
- Države imajo na splošno precej kakovostnih informacij o javnih izdatkih, povezanih z drogami: v 11 državah je bilo za leto 2005 ugotovljenih 15,4 milijarde EUR javnih izdatkov, povezanih z drogami, kar pomeni od 0,05 % do 0,48 % njihovega BDP. Z ekstrapolacijo teh podatkov na preostale države v študiji so bili skupni javni izdatki, povezani z drogami v Evropi za to leto ocenjeni na približno 34 milijard EUR, kar je 0,3 % vsote BDP vseh držav. To pomeni, da je bilo povprečno na vsak milijon EUR bruto domačega proizvoda evropske države v letu 2005 za problematiko drog porabljenih 3000 EUR. To pomeni povprečne izdatke v višini 60 EUR na evropskega državljana letno.

Zaključki

- Podatki, predstavljeni v tem izbranem poglavju, so okvirni in primerjavam med posameznimi državami bi se bilo treba trenutno izogibati. Proračunske postavke za probleme, povezane z drogami so še vedno preveč splošne, zbirne, vključujoče ali preprosto neopredeljive. Metode ocenjevanja, uporabljene v poročilu, so še vedno raznovrstne in zahtevajo fino uravnavanje (1).
- Poleg tega se izdatki, ugotovljeni v poročilu, nanašajo predvsem na javne izdatke na osrednji ravni države. S prihodnjo vključitvijo javnih izdatkov na podnacionalni ravni oblasti se bodo gotovo povečali zneski ocenjenih javnih izdatkov.
- To izbrano vprašanje poudarja potrebo po nadaljnjem izboljševanju in izpopolnjevanju razpoložljivih podatkov o javnih izdatkih. Dvojna metodologija za izračunavanje ocen javnih izdatkov, ki je bila predlagana in uporabljena pri tem izbranem poglavju, se je kljub predhodnemu značaju izkazala za izvedljivo in znanstveno zanesljivo.

Kot izbrana poglavja so vsako leto objavljeni trije aktualni podrobni pregledi. Ta izbrana poglavja temeljijo na informacijah, ki jih v okviru nacionalnega poročanja Centru pošljejo države članice EU, države kandidatke in Norveška (ki sodeluje pri delu Centra od leta 2001).

Vsa izbrana poglavja (v angleškem jeziku) in povzetki (v 23 jezikih) so na voljo na spletni strani Centra: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/selected-issues>

(¹) Za predstavitev strategij za ocenjevanje, ki so jih uporabila izbrane države, glejte spletno stran <http://www.emcdda.europa.eu/publications/selected-issues/public-expenditure>.

